

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-165.2026.19>

УДК 001.3:796.011.3:613.7/8(045

Приходько Володимир Васильович,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри Українського державного університету науки і технологій

ННІ «Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту»

<https://orcid.org/0000-0001-6980-1402>

e-mail: KomandaODI@ukr.net

Бурдаєв Кирило Володимирович,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,

доцент Українського державного університету науки і технологій

ННІ «Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту»

<https://orcid.org/0000-0002-2502-9104>

e-mail: kirillburdaev.ua@gmail.com

Шнітун Іван Іванович,

кандидат філософських наук, доцент,

Українського державного університету науки і технологій

ННІ «Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту»

<https://orcid.org/0009-0009-4025-7074>

e-mail: kaf_du@i.ua

Кудрявцева Валентина Євгеніївна,

кандидат біологічних наук, доцент, доцент

Українського державного університету науки і технологій

ННІ «Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту»

<https://orcid.org/0000-0001-8678-5977>

e-mail: super-ve@ukr.net

Мізін Валерія Вікторівна,

викладач Українського державного університету науки і технологій

ННІ «Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту»

<https://orcid.org/0000-0002-0786-6099>

e-mail: valeriyamv@gmail.com

ЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ НАПРАЦЮВАНЬ ЗА ТЕМОЮ НЕПРОФЕСІЙНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ БУДІВНИЧИХ ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я

У статті представлена концепція непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів в цивільних закладах фахової і вищої освіти як стрижня «Фізичного виховання» на замикаючому етапі багаторічних занять дітей, юнацтва та молоді організованими заняттями фізичною культурою. Окрім закладів системи Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері захисту

населення, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань. Як і раніше в цих закладах «Фізичне виховання» має бути зосереджене виключно на професійно-прикладній фізичній підготовці.

Ключовими досягненнями концепції є підготовлена парадигмальна інновація. А саме створення нової освітньої парадигми у змінній дисципліні «Фізичне виховання» в закладах фахової і вищої освіти на основі практики «будівництва власного здоров'я» здобувачами і випускниками. Забезпечена системна інтеграція шляхом успішного об'єднання педагогічних, медичних та соціальних підходів до здоров'язбереження.

Це й науковий внесок через розвиток теоретичних основ та практичних технологій нової галузі знань. Вирішення реальних проблем непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів цивільних спеціальностей. Посилення соціального потенціалу «Фізичного виховання»: можливість позитивного впливу на здоров'я нації через освітні засоби. Концепція непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів закладів фахової і вищої освіти є фундаментальною науковою розробкою, яка має потенціал трансформувати систему «Фізичного виховання» в країні за рахунок збільшення її ефективності, що стане українським внеском до світової педагогічної науки.

Ключові слова: концепція, інновація, «Фізичне виховання», здобувачі фахової і вищої освіти, цивільні спеціальності, непрофесійна фізкультурна освіта, будівництво власного здоров'я, здоров'язбереження.

Стаття являє собою теоретичне узагальнення здобутків за матеріалами досліджень (2020-2025 рр.), присвячених розкриттю концепції непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів в закладах фахової і вищої освіти. А також демонстрації важливості реалізації концепції і створеної педагогічної технології для формування здобувачів як будівничих власного здоров'я.

Зосереджена увага на подачі та змістовному розгляді сутності концепції непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів цивільних спеціальностей, як визначальної складової дисципліни «Фізичне виховання» на замикаючому етапі багаторічних занять спочатку дітей, а потім юнацтва та молоді організованими заняттями фізичною культурою [5, 10].

Показані історичні витоки теми набування грамотності і освіти особи у процесі занять фізичною культурою вже на межі XIX – XX століття [4].

Розкриті особливості методології дослідження, результатом якого стало обґрунтування потреби непрофесійної фізкультурної освіти особи [6].

Доведене важливе місце непрофесійної фізкультурної освіти і практики будівництва власного здоров'я в системі охорони здоров'я і, у такий спосіб, підвищенні рівня громадського здоров'я в Україні [1].

Аргументована потреба відмови у цивільних закладах фахової і вищої освіти від пріоритету фізичних вправ на користь зосередження уваги до формування здоров'язберезувальних компетентностей здобувачів [7].

Встановлене і розкрите видатне місце непрофесійної фізкультурної освіти у становленні здобувачів як будівничих власного здоров'я [2, 7].

Важливо, що усі вказані наукові розробки підтверджені Свідоцтвами про отримання авторського права, що забезпечує їхній юридичний захист.

Метою статті є узагальнення досліджень, присвячених розкриттю концепції непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів в закладах фахової і

вищої освіти та значенню концепції, створеної і апробованої педагогічної технології для формування здобувачів як будівничих власного здоров'я.

Методологічну основу концепції складають напрацювання в царині фізичної освіти в процесі фізичного виховання (П. Лесгафт), теорії діяльності (Л. Виготський, О. Леонтьєв, Л. Рубінштейн), гуманістичної теорії (Ш. Амонашвілі, К. Роджерс), теорії людиноцентризму (В. Кремін), толерантності в освіті (М. Бубер), вікових особливостей і закономірностей у вихованні (І. Бех, Г. Костюк), розвиваючого навчання (В. Давидов), професійної підготовки сучасного педагога (Н. Кузьміна).

Значних змін зазнали концептуальні основи теорії фізичної культури. Адже відбувся парадигмальний зсув у розумінні фізкультурної освіти людини, яка раніше розумілась лише як професійна освіта. Відтак змінені уявлення про традиційний підхід, а саме де «Фізичне виховання» це тренувальний процес. Очевидно, це так і є в закладах загальної освіти, де має забезпечуватись сприяння фізичному розвитку. Але на замикаючому етапі доцільно надати перевагу інноваційному підходу, згідно з яким непрофесійна фізкультурна освіта (НпФО) набуває пріоритетного значення як освітній процес формування культури здоров'я у здобувачів закладів фахової і вищої освіти.

Звідси ключові відмінності «Фізичного виховання» в цих закладах:

- зміщення акценту від тренування → до непрофесійної освіти;
- від гуртового виконання навчальних завдань викладача у ході занять з «Фізичного виховання» (вправ) → до будівництва власного здоров'я;
- від універсального підходу → до врахування специфіки цивільних спеціальностей, більшість яких відзначається невеликою руховою активністю;
- від ізольованої дисципліни → до інтеграції в систему охорони здоров'я.

Теоретичне обґрунтування концепції.

Методологічна база:

- Історичний аналіз потреби освітньої складової у фізичному вихованні;
- Системний підхід до формування фізкультурної освіти особи, яка не зводиться лише до фізичної активності, але торкається усього образу життя;
- Інтегративна методологія дослідження на перетині педагогіки, профілактичної медицини та психології.

Філософська основа:

- Концепція «будівництва власного здоров'я» як активної життєвої позиції свідомої і діяльної особи;
- Теорія особистісно-орієнтованого підходу до здоров'язбереження;

Парадигма свідомого ставлення до власного психофізичного стану як прояву турботи про себе (М. Фуко – принцип *epimelia*).

Структура та компоненти непрофесійної фізкультурної освіти.

Цільова аудиторія впровадження НпФО. Основна група це здобувачі цивільних спеціальностей закладів фахової і вищої освіти. Натомість виділимо в окрему групу заклади передвищої та вищої освіти військової спрямованості. Це заклади системи Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України

військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері захисту населення, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань [9]. Очевидно, що в цих закладах «Фізичне виховання» має бути зосереджене на професійно-прикладній фізичній підготовці.

До цивільних спеціальностей відносяться майбутні фахівці немедичних і неспортивних сфер, тобто особи, для яких фізична культура не є професійною діяльністю. Це найбільша частка здобувачів фахової і вищої освіти в країні. Однак, це й цільова аудиторія, приміром, фахівці фізичної терапії і ерготерапії.

Освітні ефекти фізичної культури у осіб, які включені до занять НпФО.

– Когнітивний ефект: формування знань про здоров'я, які посилюються відомостями про методично вірне застосування способів його збереження;

– Мотиваційний ефект: акцент і розвиток внутрішньої мотивації до здорового способу життя;

– Діяльнісний ефект: оволодіння практичними навичками будівництва власного здоров'я, що і означає набування відповідних компетентностей;

– Рефлексивний ефект: усвідомлення власної відповідальності за здоров'я.

Особливості педагогічної технології НпФО.

– Застосування неспецифічних у «Фізичному вихованні» засобів впливу:

– Освітні методи формування фізкультурної свідомості з використанням методів активного навчання, у т. ч. організаційно-навчальних ігор;

– Розвитку на цій основі технології мотивації до самостійних занять;

– Методи формування сталих навичок самоконтролю та самооцінки;

– Засоби інтеграції теоретичних знань і практичної діяльності у ході створення та реалізації власних фізкультурно-оздоровчих занять.

Організаційно-педагогічні аспекти НпФО:

– Справжня індивідуалізація навчального процесу;

– Врахування здобувачами специфіки майбутньої професійної діяльності;

– Інтеграція НпФО з навчальними дисциплінами за спеціальністю;

– Створення у процесі «Фізичного виховання» в цивільних закладах фахової і вищої освіти освітнього дійсного середовища здоров'язбереження.

В результаті поданого забезпечується системна інтеграція НпФО:

– В систему охорони здоров'я через її профілактичну спрямованість:

– Первинна профілактика неінфекційних захворювань засобами освіти;

– Формування здоров'язберезувальних компетентностей особи;

– Зниження навантаження на медичну систему;

– Реальне підвищення рівня громадського здоров'я через освіту;

– Крім того, забезпечуються інтеграційні зв'язки з медичною освітою та практикою, системою фізичної терапії та реабілітації, програмами

громадського здоров'я, а також корпоративними програмами здоров'я.

Переваги компетентнісного підходу до «Фізичного виховання»:

– Здоров'язбережувальні фізкультурно-оздоровчі компетентності не обмежуються лише засвоєнням знань з основ анатомії, фізіології та гігієни, на що спрямований теоретичний розділ дисципліни «Фізичне виховання»;

– Це вміння планувати та організовувати як цілісну програму занять власну рухову активність та інші складові здорового способу життя;

– Навички самодіагностики та самоконтролю функціонального стану;

– Здатність до корекції способу життя відповідно до потреб здоров'я.

Інноваційні аспекти концепції непрофесійної фізкультурної освіти:

– Методологічні інновації в концепції «будівництва власного здоров'я»;

– Свідома і активна позиція особистості у процесі здоров'язбереження;

– Свідомий підхід до формування складових здорового способу життя;

– Прийняття персональної відповідальності особи за власне здоров'я;

– Безперервність процесу самовдосконалення здобувачів закладів освіти.

Технологічні інновації, включаючи неспецифічні засоби впливу:

– Перевага використанню освітніх технологій замість тренувальних;

– Реальна інтеграція теоретичного та практичного компонентів;

– Застосування міждисциплінарного підходу;

– Особистісно-орієнтоване навчання у «Фізичному вихованні».

Організаційні інновації у процесі непрофесійної фізкультурної освіти:

– Це структурні зміни як перехід від занять з «Фізичного виховання» до освітніх модулів з НпФО. Інтеграція з професійною підготовкою здобувачів за обраним фахом і створення міждисциплінарних навчальних програм, а також розробка нових форм контролю і оцінювання поза складанням контрольних нормативів.

Особливості практичної реалізації НпФО для студентів цивільних спеціальностей, включаючи специфічні проблеми, що вирішує концепція, на відміну від звичного тілесно-орієнтованого «Фізичного виховання»:

– Долається низька мотивація, притаманна гуртовим заняттям «Фізичним вихованням» традиційної спрямованості;

– Відсутність зв'язку з майбутньою професією у більшості цивільних спеціальностей з невираженою потребою у професійно-прикладній фізичній підготовці і формальний підхід до «Фізичного виховання» (потрібен залік з дисципліни), недостатні знання для здійснення власного здоров'язбереження.

Методи вирішення вказаних протиріч і системних недоліків:

– Професійно-орієнтований підхід до непрофесійної фізкультурної освіти з урахуванням обраного здобувачами фаху;

– Формування усвідомленого і відповідального ставлення до здоров'я;

– Розвиток навичок до самостійно-організованої рухової активності;

– Інтеграція здоров'язбережувальних технологій у професійну підготовку.

Підкреслимо також важливість для системи фізичної терапії недужих через підвищення ефективності діяльності фахівців, які займались НпФО:

– Розширення арсеналу освітніх методів роботи з пацієнтами;

- Ефективне формування у пацієнтів навичок самостійного відновлення;
- Профілактична спрямованість терапевтичного процесу;
- Підвищення комплаєнсу пацієнтів до лікування і відновлення.

Значення концепції НпФО для багаторічної підготовки дітей та молоді:

- Надання власного особистісного і професійного змісту замикаючому етапу багаторічних організованих занять фізичною культурою;
- Формування у процесі освіти сталих навичок здорового способу життя;
- Підготовка до самостійної рухової активності поза закладом освіти;
- Профілактика припинення занять фізкультурою після навчання;
- Забезпечення континуїтету фізичної активності протягом життя (континуїтет фізичної активності – це підтримка регулярного, безперервного рівня фізичної активності протягом тижня та життя, що включає аеробні та силові тренування для підтримки загального здоров'я та самопочуття).

Наукова значущість та перспективи впровадження концепції НпФО.

– Теоретичний внесок визначається створенням нової наукової парадигми. А саме розвиток теорії непрофесійної фізкультурної освіти, обґрунтування концепції і практики «будівництва власного здоров'я». Розвитку методології інтеграції освіти та охорони здоров'я, а також теорії формування здоров'язбережувальних компетентностей в освітньому процесі.

Практичний потенціал і можливості подальшого впровадження:

- Реформування системи фізичного виховання у закладах фахової і вищої освіти на основі впровадження компетентнісного підходу.
- Розробка нових освітніх стандартів та програм;
- Підготовка педагогічних кадрів нового типу;
- Створення нового тезаурусу науково-методичного забезпечення.

Соціальна значущість і вплив на суспільство:

- Підвищення рівня культури здоров'я населення;
 - Формування покоління зі свідомим ставленням до власного здоров'я;
 - Зниження захворюваності та смертності від хвороб «способу життя»;
 - Значний економічний ефект від зменшення витрат на лікування.
- Важливий міжнародний контекст концепції НпФО і відповідність світовим тенденціям.*

Зв'язок з вирішенням глобальних викликів охорони здоров'я:

- Реакція на зростання неінфекційних захворювань та їх профілактика;
- Гіподинамія як фактор ризику за багатьма спеціальностями;
- Потреба в посиленні превентивної медицині і охорони здоров'я;
- Посилення значення освіти у збереженні здоров'я.

Інтеграція з європейськими стандартами освіти, включаючи дотримання вимоги відповідності європейським «рамкам» якісного фізичного виховання (EFQPE), встановлених у 2018 р. Європейською асоціацією фізичного виховання (EUPEA).

А також українська специфіка і національні особливості: врахування ментальності та культурних традицій, зокрема адаптація до умов українського освітнього простору; відповідність викликам пост-воєнного відновлення, яке

передбачає масове відновлення людського потенціалу України.

Висновки. Ключовим досягненням концепції непрофесійної фізкультурної освіти є підготовлена парадигмальна інновація. А саме створення нової освітньої парадигми у зміненій дисципліні «Фізичне виховання» в цивільних закладах фахової і вищої освіти на основі практики «будівництва власного здоров'я» вже компетентними здобувачами і випускниками.

Забезпечена системна інтеграція шляхом успішного об'єднання педагогічних, медичних та соціальних підходів до здоров'язбереження.

Створений науковий внесок через розвиток теоретичних основ та практичних технологій нової галузі знань. Вирішення реальних проблем непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів цивільних спеціальностей.

Посилення соціального потенціалу «Фізичного виховання» як можливість позитивного впливу на здоров'я нації через освітні засоби.

Звідси стратегічне значення інновації. Концепція непрофесійної фізкультурної освіти здобувачів цивільних закладів фахової і вищої освіти є фундаментальною науковою розробкою, яка має потенціал трансформувати систему «Фізичного виховання» в Україні за рахунок збільшення її ефективності, що стане українським внеском до світової педагогічної науки.

Використана література:

1. Гурєєва А. М., Приходько В. В., Шевяков О. В., Чернігівська С. А., Вілянський В. М., Черепок О. О. Здоров'язбережувальні фізкультурно-оздоровчі компетентності як важлива умова забезпечення та поширення високого рівня громадського здоров'я. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2024. Т. 17, № 3 (46). С. 273-281. DOI: [10.14739/2409-2932.2024.3.312912](https://doi.org/10.14739/2409-2932.2024.3.312912)
2. Приходько В. Будівництво власного здоров'я (організаційно-педагогічні аспекти): монографія. Дніпро: Інновація, 2023. 408 с.
3. Приходько В. Тези про методологічні основи теорії і практики будівництва власного здоров'я. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. Том 11, №1. С. 35-44. DOI: [10.31110/2616-650X-vol11i1-006](https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i1-006)
4. Приходько В. В., Дзюбенко М. І. Особливості підходів XIX – початку XX століття, які визначили спрямованість і зміст освітніх систем у фізичному вихованні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт)*. Вип. 2022. 3 (148). С. 103-109. DOI: [10.31392/NPU-nc.series15.2022.3\(148\).23](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.3(148).23)
5. Приходько В. В., Долбишева Н. Г., Бондаренко І. Г., Чернявська О. А., Токмакова С. В. Вимоги до замикаючого етапу багаторічних організованих занять дітей та молоді фізичною культурою. *Педагогічна Академія. Наукові записки*. 2025. 31 с. DOI: [10.5281/zenodo.15274184](https://doi.org/10.5281/zenodo.15274184)
6. Приходько В., Салов В., Чернігівська С., Вілянський В., Кравченко К. Реформа фізичного виховання майбутніх бакалаврів у вітчизняній вищій школі (компетентнісний підхід): монографія; вид. друге виправлене та доп. Дніпро: Інновація, 2021. 350 с.
7. Приходько В. В., Толстикова Т. М., Бурдаєв К. В., Проскура В. С., Долбишева Н. Г. Місце будівництва власного здоров'я у підвищенні ефективності діяльності фізичного терапевта, ерготерапевта. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. (14). DOI: [10.5281/zenodo.14787940](https://doi.org/10.5281/zenodo.14787940)
8. Приходько В., Томенко О., Чернігівська С. Освітні ефекти фізичної культури: монографія. Дніпро: Інновація, 2022. 528 с.
9. Про вищу освіту. Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
10. Prikhodko V., Sheviakov J., Burlakova I., Slavska Y., Cherednichenko O. Development of non-professional physical education among students: literature review of psychological and pedagogical support. *Public Administration and Law Review*. 2023. Issue 4 (16). P. 57-69. DOI: [10.36690/2674-5216-2023-4-57-69](https://doi.org/10.36690/2674-5216-2023-4-57-69)

References:

1. Hurieieva A. M., Prykhodko V. V., Sheviakov O. V., Chernihivska S. A., Vilianskyi V. M., Cherepok O. O. (2024) Zdoroviazbezpechuvanni fizkulturno-ozdorovchi kompetentnosti yak vazhlyva umova zabezpechennia ta poshyrennia vysokoho rivnia hromadskoho zdorovia. *Aktualni pytannia farmatsevtychnoi i medychnoi nauky ta praktyky*. T. 17, № 3 (46). S. 273-281. DOI: [10.14739/2409-2932.2024.3.312912](https://doi.org/10.14739/2409-2932.2024.3.312912)
2. Prykhodko V. (2023) Budivnytstvo vlasnoho zdorovia (orhanizatsiino-pedahohichni aspekty): monohrafiia. Dnipro : Innovatsiia,. 408 s.
3. Prykhodko V. (2023) Tezy pro metodolohichni osnovy teorii i praktyky budivnytstva vlasnoho zdorovia. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*. Tom 11, № 1. S. 35-44. DOI: [10.31110/2616-650X-vol11i1-006](https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i1-006)
4. Prykhodko V. V., Dziubenko M. I. (2022) Osoblyvosti pidkhodiv KhIKh – pochatku KhKh stolittia, yaki vyznachyli spriamovanist i zmist osvitych system u fizychnomu vykhovanii. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (Fizychna kultura i sport)*. Vyp. . 3 (148). S. 103-109. DOI: [10.31392/NPU-nc.series15.2022.3\(148\).23](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.3(148).23)
5. Prykhodko V. V., Dolbysheva N. H., Bondarenko I. H., Cherniavska O. A., Tokmakova S. V. Vymohy do zamykaiuchoho etapu bahatorichnykh orhanizovanykh zaniat ditei ta molodi fizychnoiu kulturoiu. Pedahohichna Akademiia. *Naukovi zapysky*. 2025. 31 s. DOI: [10.5281/zenodo.15274184](https://doi.org/10.5281/zenodo.15274184)
6. Prykhodko V., Salov V., Chernihivska S., Vilianskyi V., Kravchenko K. (2021) Reforma fizychnoho vykhovannia maibutnikh bakalavriv u vitchyznianskii vyshchii shkoli (kompetentnisnyi pidkhid): monohrafiia ; vyd. druge vypravlene ta dop. Dnipro : Innovatsiia,. 350 s.
7. Prykhodko V. V., Tolstykh T. M., Burdaev K. V., Proskura V. S., Dolbysheva, N. H. (2025) Mistse budivnytstva vlasnoho zdorovia u pidvyshchenni efektyvnosti diialnosti fizychnoho terapevta, erhoterapevta. *Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky*. (14). DOI: [10.5281/zenodo.14787940](https://doi.org/10.5281/zenodo.14787940)
8. Prykhodko V., Tomenko O., Chernihivska S. (2022) Osvitni efekty fizychnoi kultury: monohrafiia. Dnipro : Innovatsiia,. 528 s.
9. Pro vyshchu osvitu. Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2014, № 37-38, st.2004. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
10. Prikhodko V., Sheviakov J., Burlakova I., Slavska Y., Cherednichenko O. (2023) Development of non-professional physical education among students: literature review of psychological and pedagogical support. *Public Administration and Law Review*. Issue 4 (16). P. 57-69. DOI: [10.36690/2674-5216-2023-4-57-69](https://doi.org/10.36690/2674-5216-2023-4-57-69)

V. PRIKHODKO, K. BURDAEV, I. SHPITUN, V. KUDRYAVTSEVA, V. MIZIN. The significance of scientific work on the topic of non-professional physical education for the practice of forming own health building activities.

The article presents the concept of non-professional physical education for students in civilian vocational and higher education institutions as the core of «Physical Education» at the concluding stage of long-term organized physical culture activities for children, adolescents and youth. Except for institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, National Police, Armed Forces of Ukraine, other military formations established in accordance with the laws of Ukraine, central executive bodies with special status, Security Service of Ukraine, Foreign Intelligence Service of Ukraine, the central executive body that implements state policy in the field of state border protection, the central executive body that ensures the formation and implementation of state policy in the field of population protection, the central executive body that ensures the formation and implementation of state policy in the field of execution of criminal penalties.

As before, in these institutions «Physical Education» should be focused exclusively on professionally applied physical training.

The key achievements of the concept include a prepared paradigmatic innovation. Namely, the creation of a new educational paradigm in the modified discipline «Physical Education» in vocational and higher education institutions based on the practice of «building one's own health» by students and graduates. Systematic integration is ensured through the successful combination of pedagogical, medical and social approaches to health preservation.

Scientific contribution through the development of theoretical foundations and practical

technologies of a new field of knowledge. Solving real problems of non-professional physical education for students of civilian specialties. Strengthening the social potential of «Physical Education»: The possibility of positive impact on the nation's health through educational means. The concept of non-professional physical education for students of vocational institutions is a fundamental scientific development that has the potential to transform the system of «Physical Education» in Ukraine by increasing its effectiveness, which will become Ukraine's contribution to world pedagogical science.

Keywords: *concept, innovation, «Physical Education», students of professional and higher education, civil specialties, non-professional physical education, building one's own health, health preservation.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.12.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 24.01.2026

Дата публікації: 06.02.2026